

Wyrok z dnia 6 sierpnia 1999 r.

III RN 28/99

Osoba fizyczna przesiedlająca się na pobyt stały do Polski może skorzystać ze zwolnienia od cła na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. - Prawo celne (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm.), jeżeli przedmiotem przywozu są rzeczy stanowiące mienie tej osoby, które służyły jej do użytku osobistego lub domowego jeszcze przed datą jej faktycznego przesiedlenia się do Polski.

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie: SN Andrzej Wasilewski (sprawozdawca), NSA Bogusław Gruszczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 1999 r. sprawy ze skargi Ludmiły C. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł w W. z dnia 30 lipca 1997 r. [...] w przedmiocie wymiaru cła, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 października 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił skargę.

U z a s a d n i e n i e

Dyrektor Urzędu Celnego w W. decyzją z dnia 25 kwietnia 1997 r., zawartą w dowodzie odprawy celnej [...], wymierzył należności celne od sprowadzonego z zagranicy przez Ludmiłę C. samochodu marki "Volvo S 40", bowiem stwierdził, że pojazd ten nie mógł korzystać ze zwolnienia od cła na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. - Prawo celne (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm. - powoływana nadal jako: ustawa - Prawo celne). W wyniku odwołania strony, Prezes Głównego Urzędu Ceł w W. decyzją z dnia 30 lipca 1997 r. [...] utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. W uzasadnieniu tej decyzji Prezes Głównego Urzędu Ceł stwierdził, że zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne przywóz towarów z zagranicy jest wolny od cła, jeżeli przedmiotem przywozu są rze-

czy stanowiące mienie osoby fizycznej, będącej przez co najmniej 12 miesięcy tzw. osobą zagraniczną w rozumieniu przepisów prawa dewizowego, która przybywa do kraju na pobyt stały, jeżeli rzeczy te służyły tej osobie do użytku osobistego lub domowego, z zastrzeżeniem, że nie będą one odstępowane przez nią innym osobom w okresie dwóch lat, licząc od dnia dokonania odprawy celnej. Tymczasem organy celne ustaliły w niniejszej sprawie, że: po pierwsze - z zaświadczenia wydanego w dniu 27 stycznia 1997 r. przez Konsulat Generalny RP w C. [...] wynika, iż Ludmiła C. przebywała jako osoba zagraniczna w Ukrainie od dnia 5 czerwca 1949 r. do dnia 15 listopada 1996 r.; po drugie - w dniu 15 listopada 1996 r. otrzymała ona kartę stałego pobytu w Polsce, a na pobyt stały w Polsce zameldowała się w dniu 18 listopada 1996 r.; oraz po trzecie - z przedłożonego organom celnym rachunku zakupu samochodu wynika, że Ludmiła C. zakupiła zgłoszony samochód marki "Volvo S 40" w dniu 22 kwietnia 1997 r. na terenie Szwecji i bezpośrednio potem sprowadziła, ten nie zarejestrowany jeszcze samochód na polski obszar celny w dniu 23 kwietnia 1997 r. W tej sytuacji organ celny stwierdził, że samochód ten nie może być zaliczony do mienia osoby przesiedlającej się. Wprawdzie, zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą z dnia 4 sierpnia 1995 r. w sprawie trybu, warunków, okresu zwolnienia od cła, norm ilościowych, określenia rzeczy podlegających zastrzeżeniu nieodstępowania oraz dokumentów wymaganych do stwierdzenia podstawy stosowania zwolnienia od cła rzeczy stanowiących mienie niektórych krajowych i zagranicznych osób fizycznych (Dz.U. Nr 92, poz. 463 - powoływane nadal jako: rozporządzenie), zwolnienie od cła, stosownie do dyspozycji art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy Prawo celne, dotyczy tych składników mienia osoby przesiedlającej się do Polski, które zostaną przez nią zgłoszone do odprawy celnej w okresie nie dłuższym aniżeli 6 miesięcy od dnia zameldowania w Polsce na pobyt stały, to jednak, skoro w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne mowa jest o zwolnieniu od cła mienia "osoby przesiedlającej się", to oznacza to, iż chodzi o mienie użytkowane przez tę osobę przed przesiedleniem się do Polski, a nie o jakiegokolwiek mienie przywiezione z zagranicy w okresie 6 miesięcy od daty przesiedlenia się do Polski. Dlatego organ celny w uzasadnieniu swojej decyzji zwrócił uwagę i na to, że przedmiotowy samochód został zakupiony przez Ludmiłę C. w Szwecji w dniu 22 kwietnia 1997 r., tzn. już w okresie kiedy przebywała ona na terenie Polski.

Ludmiła C. wniosła skargę na powyższą decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, domagając się stwierdzenia

nia jej nieważności z uwagi na naruszenie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne w związku z § 3 rozporządzenia. W uzasadnieniu tej skargi powołała się ona na wcześniejsze orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego dotyczące interpretacji i stosowania powołanych przepisów oraz podniosła, że: po pierwsze - przed sprowadzeniem przedmiotowego samochodu z zagranicy uzyskała w informacji celnej wyjaśnienie, iż spełnia wszystkie warunki zaliczenia tego samochodu do mienia osoby przemieszczającej się; po drugie - decyzja wojewody c. z dnia 15 listopada 1997 r. zezwalająca jej na pobyt stały na terytorium RP jedynie uruchomiła procedurę przemieszczania się i nie oznaczała, że w dacie jej wydania przemieszczanie to zostało zakończone; po trzecie - w tej sytuacji potraktowanie jej przez organ celny jako osoby przemieszczanej, a więc jako osoby, która utraciła już prawo do zakupu i bezcłowego przywozu swojego mienia z zagranicy, jest nieporozumieniem; po czwarte - zarzuciła też, że z art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne nie wynika, aby sprowadzony z zagranicy przedmiot nie mógł być nabyty po dacie uzyskania karty stałego pobytu oraz że status osoby przemieszczającej się nie ulega zmianie przez sam fakt uzyskania karty stałego pobytu; oraz po piąte - podniosła, że zakupiła przedmiotowy samochód w Goeteborgu i przejechała nim na terenie Szwecji około 700 km, a więc organ celny - jej zdaniem - błędnie przyjął, że skarżąca nie użytkowała samochodu poza granicami Polski.

Równocześnie, niezależnie od powyższej skargi wniesionej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w dniu 6 września 1997 r. skarżąca wystąpiła do Prezesa Głównego Urzędu Ceł z wnioskiem o uchylenie zaskarżonej decyzji w trybie art. 155 KPA. Jednakże Prezes Głównego Urzędu Ceł decyzją z dnia 21 października 1997 r. [...] odmówił zmiany swej poprzedniej decyzji z dnia 30 lipca 1997 r. w przedmiotowej sprawie. W wyniku ponownego rozpatrzenia tej sprawy, w związku z wnioskiem skarżącej, z którym zwróciła się ona w trybie art. 127 § 3 KPA, Prezes Głównego Urzędu Ceł, kolejną decyzją z dnia 21 listopada 1997 r. [...] ponownie odmówił zmiany swej decyzji z dnia 21 października 1997 r. Wówczas także i na tę ostatnią decyzję Ludmiła C. wniosła skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, zarzucając obrazę art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne dotyczącego bezcłowego przywozu mienia przemieszczającego, a w szczególności podnosząc, iż w świetle przepisów tej ustawy pozbawiony znaczenia jest fakt, że przedmiotowy samochód został nabyty przez skarżącą po dacie uzyskania przez nią karty stałego pobytu w Polsce oraz to, jak długo był on przez nią użytkowany zanim przekroczyła nim polską grani-

cę, choć również dla ścisłości wyjaśniła, że samochód ten odebrała bezpośrednio w fabryce w Szwecji i do momentu przekroczenia polskiej granicy przejechała nim około 700 km.

Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 21 maja 1998 r. [...] oddalił tę skargę. W toku postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym dokonano następujących ustaleń w sprawie: po pierwsze - na podstawie danych z paszportu skarżącej ustalono, że od dnia 28 stycznia 1997 r. przebywała ona już w Polsce i dopiero po tej dacie zawarła w Warszawie umowę przedwstępną na zakup w Szwecji samochodu marki "Volvo S 40"; po drugie - w dniu 25 marca 1997 r. wojewoda c. wydał skarżącej wizę powrotną ważną od dnia 25 marca 1997 r. do dnia 24 marca 1998 r. i uprawniającą ją do wielokrotnego przekraczania granicy polskiej; po trzecie - w okresie od dnia 28 stycznia 1997 r. do dnia 22 kwietnia 1997 r. skarżąca nie wyjeżdżała do Ukrainy; po czwarte - w dniu 22 kwietnia 1997 r. skarżąca wyjechała z Polski do Szwecji i tego samego dnia zakupiła tamże samochód marki "Volvo S 40", który w dniu następnym sprowadziła na polski obszar celny. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd stwierdził, że skarżąca nie spełniła dwóch wymagań prawnych określonych w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, które warunkują dopuszczalność skorzystania ze zwolnienia celnego na podstawie tego przepisu, a mianowicie: po pierwsze - skoro skarżąca przybyła na pobyt stały z Ukrainy do Polski w dniu 28 stycznia 1997 r., natomiast w dniu 22 kwietnia 1997 r. wyjechała z Polski do Szwecji, aby po dokonaniu tam zakupu samochodu marki "Volvo S 40" w dniu następnym, tj. 23 kwietnia 1997 r. powrócić bezpośrednio do Polski i tutaj dokonać zgłoszenia zakupionego w Szwecji samochodu do odprawy celnej, to stąd wynika, że w dacie przekraczania granicy polskiej w dniu 23 kwietnia 1997 r. skarżąca była już osobą przesiedloną w rozumieniu art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, a tym samym nie korzystała już wówczas ze statusu prawnego osoby przybywającej dopiero na pobyt stały do Polski; a po drugie - zgłoszony przez skarżącą do odprawy celnej samochód marki "Volvo S 40", który nabyła w Szwecji w dniu 22 kwietnia 1997 r., nie był przez nią wykorzystywany w okresie jej pobytu w Ukrainie do użytku osobistego lub domowego, ani też nie był przez nią wykorzystywany do celów związanych z faktycznym przesiedleniem z Ukrainy do Polski.

Następnie Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 1 października 1998 r. [...] w załatwieniu skargi na wcześniejszą decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 30 lipca 1997 r. [...] uchylił zaskarżoną decyzję oraz

utrzymaną nią w mocy decyzję Dyrektora Urzędu Celnego w Warszawie z dnia 25 kwietnia 1997 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd podniósł, że: po pierwsze - art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne nie wymaga, aby rzeczy stanowiące mienie osoby przemieszczającej się do kraju były nabyte wyłącznie w kraju, w którym osoba ta przebywała uprzednio z zamiarem stałego pobytu oraz nie wymaga, aby w tym właśnie kraju służyły one tej osobie: "I to w dodatku przez określony czas do celów ustalonych w tym przepisie"; po drugie - z przepisu tego nie wynika również, aby rzeczy sprowadzane przez osobę przemieszczającą się nie mogły być nabyte już po uzyskaniu przez nią karty stałego pobytu w Polsce; po trzecie - Sąd stanął na stanowisku, że skarżąca nie zakończyła pobytu w Ukrainie z dniem uzyskania karty stałego pobytu w Polsce, ponieważ - pomimo zameldowania na pobyt stały w Polsce w dniu 18 listopada 1996 r. - w dalszym ciągu przebywała ona w Ukrainie, o czym świadczą przedłożone przez nią w postępowaniu sądowym uzupełniające dowody z dokumentów (w tym: zaświadczenie stwierdzające zatrudnienie u prywatnego przedsiębiorcy do dnia 15 kwietnia 1997 r.; umowa [...] z dnia 17 kwietnia 1997 r. potwierdzająca wykonywanie przez nią usług transportowych na terytorium Ukrainy; oraz zaświadczenie stwierdzające pobyt w Centralnym Szpitalu Klinicznym w C. w okresie od dnia 31 marca 1997 r. do dnia 12 kwietnia 1997 r.); po czwarte - skarżąca sprowadziła samochód wprawdzie po zakończeniu pobytu w Ukrainie, ale w okresie 6 miesięcy od dnia zameldowania na pobyt stały w Polsce; oraz po piąte - treść przedłożonych przez skarżącą uzupełniających dowodów dała - w opinii Sądu - podstawę do przyjęcia, że przedmiotowy samochód: "służył skarżącej do użytku osobistego przed przekroczeniem granicy państwowej i może być uznany za zakupiony w drodze powrotnej w celu przesiedlenia się do Polski".

Minister Sprawiedliwości pismem z dnia 20 kwietnia 1999 r. wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 października 1998 r. [...], zarzucając mu rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 30 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm. - powoływanej nadal jako: ustawa o NSA) oraz art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, a w konsekwencji na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy o NSA wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że zwolnienie celne, o którym mowa jest w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, stanowi wyjątek od zasady powszechności obowiązku celnego z tytułu towa-

rów sprowadzanych z zagranicy i z tej przyczyny nie może być interpretowany rozszerzająco. Tymczasem w zaskarżonym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny, naruszając wymagania prawne, od których uzależniona jest dopuszczalność stosowania zwolnienia celnego wynikającego z art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne oraz wbrew ustalonym w niniejszej sprawie faktom, stanął na stanowisku, że skoro skarżąca już po osiedleniu się w Polsce wyjeżdżała na Ukrainę, to zakupiony przez nią w Szwecji samochód może być uznany za mienie przesiedleńcze, które zostało nabyte w drodze powrotnej z Ukrainy, w celu przesiedlenia się do Polski. Ponadto w rewizji nadzwyczajnej podniesiono, że stanowisko to jest sprzeczne również ze stanowiskiem prawnym wyrażonym we wcześniej wydanym prawomocnym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 maja 1998 r. [...], mocą którego oddalona została skarga tej samej skarżącej na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 21 listopada 1997 r. odmawiającą zmiany zaskarżonej w tym postępowaniu decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł w W. z dnia 30 lipca 1997 r. w sprawie odmowy zwolnienia z cła za przedmiotowy samochód. W rewizji nadzwyczajnej z dnia 21 maja 1998 r. podniesiono, że wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego "dotyczy tego samego podmiotu, przedmiotu, uprawnienia i obowiązku, co wyrok zaskarżony rewizją nadzwyczajną, zatem nastąpiło naruszenie art. 30 powołanej ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym". W odpowiedzi na rewizję nadzwyczajną, skarżąca wniosła o jej oddalenie, wskazując w szczególności na: po pierwsze - trafność ustaleń faktycznych i wywodów prawnych zawartych w uzasadnieniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego zaskarżonego rewizją nadzwyczajną, a w szczególności prawidłową interpretację i zastosowanie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b w związku z art. 2 ustawy - Prawo celne oraz po drugie - nietrafność zarzutu naruszenia przez Naczelny Sąd Administracyjny zaskarżonym wyrokiem art. 30 ustawy o NSA, wobec odmienności w zakresie dokonanych ustaleń i rozstrzygnięcia sądowego w tym wyroku w porównaniu z dokonanymi ustaleniami, sformułowanym poglądem prawnym oraz rozstrzygnięciem zawartym we wcześniejszym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 maja 1998 r. W tym kontekście, w odpowiedzi na rewizję nadzwyczajną podniesiono w szczególności, że chodzi tutaj o dwa wyroki wydane w dwóch różnych sprawach (pierwszy - wydany w sprawie, w której postępowanie zostało wszczęte na podstawie art. 155 KPA, natomiast drugi - w sprawie ze skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł w Warszawie z dnia 30 lipca 1997 r.), a także i to, że w sprawie, w której wnie-

siona została rewizja nadzwyczajna, strona w toku postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym przedstawiła nowe dowody z dokumentów, które stały się podstawą tego rozstrzygnięcia sądowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona.

Stosownie do dyspozycji art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, jedną z bezwzględnych przesłanek prawnych, od spełnienia których uzależniona jest możliwość skorzystania ze zwolnienia od cła przez osobę fizyczną przesiedlającą się na pobyt stały do Polski jest to, aby przedmiotem przywozu były rzeczy stanowiące mienie tej osoby, które służyły jej do użytku osobistego lub domowego jeszcze przed datą jej faktycznego przesiedlenia się do Polski. Natomiast z dokonanych w toku postępowania w niniejszej sprawie i niekwestionowanych ustaleń faktycznych wynika, że: po pierwsze - skarżąca w dniu 15 listopada 1996 r. otrzymała kartę stałego pobytu w Polsce, na jej podstawie w dniu 18 listopada 1996 r. zameldowała się w Polsce na pobyt stały, a począwszy od dnia 28 stycznia 1997 r. przebywała już w Polsce jako osoba faktycznie przesiedlona; wprowadzie także po tej dacie, tzn. po dniu 28 stycznia 1997 r., skarżąca wyjeżdżała również do Ukrainy, ale wówczas była już osobą faktycznie zamieszkałą na pobyt stały w Polsce; oraz po drugie - skarżąca wyjechała w dniu 22 kwietnia 1997 r. z Polski bezpośrednio do Szwecji w celu dokonania zakupu fabrycznie nowego samochodu marki "Volvo S 40" i w tym samym dniu samochód ten nabyła, po czym w dniu następnym - dnia 23 kwietnia 1997 r. powróciła tym, nie zarejestrowanym jeszcze samochodem, do Polski, gdzie zgłosiła go do odprawy celnej jako mienie przesiedleńcze. Naczelnym Sądem Administracyjnym uznano, że w danym wypadku samochód ten powinien być zaliczony do mienia przesiedleńczego skarżącej i z tej przyczyny uchylił decyzje organów celnych, które odmawiały zwolnienia od cła przedmiotowego samochodu podstawie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne, ponieważ nie zostały w tym wypadku spełnione wymagania prawne warunkujące możliwość skorzystania przez skarżącą z tego zwolnienia celnego. Jest bowiem poza sporem, że skarżąca zakupiła przedmiotowy samochód już po faktycznym przesiedleniu się do Polski (po dniu 28 stycznia 1997 r.), co oznacza, że samochód ten nie mógł zostać zaliczony do rzeczy stanowiących mienie przesiedleńcze skarżącej, które służyły jej do użytku osobistego lub domowego w czasie

przed jej faktycznym przesiedleniem się do Polski. Tym samym zarzut rewizji nadzwyczajnej dotyczący rażącego naruszenia art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy - Prawo celne okazał się uzasadniony. Natomiast nie jest uzasadniony podniesiony w rewizji nadzwyczajnej zarzut rażącego naruszenia art. 30 ustawy o NSA, wobec nie uwzględnienia przez Naczelny Sąd Administracyjny w zaskarżonym wyroku treści rozstrzygnięcia zawartego we wcześniejszym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 maja 1998 r. [...], mocą którego oddalona została skarga tej samej skarżącej na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 21 listopada 1997 r., którą odmówiono zmiany w trybie art. 155 KPA ostatecznej decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł w W. z dnia 30 lipca 1997 r. w sprawie odmowy zwolnienia z cła za przedmiotowy samochód. Nie jest trafny pogląd, który wyrażony został w rewizji nadzwyczajnej, jakoby wymieniony wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 maja 1998 r. dotyczył "tego samego podmiotu, przedmiotu, uprawnienia i obowiązku prawnego, co wyrok zaskarżony niniejszą rewizją nadzwyczajną". Wspomniany wyrok wydany został bowiem w wyniku skargi strony na inną decyzję, a to na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł wydaną w dniu 21 listopada 1997 r. i kończącą postępowanie w sprawie dotyczącej wprowadzie także zmiany ostatecznej decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 30 lipca 1997 r., jednakże w trybie określonym w art. 155 KPA.

Biorąc powyższe pod uwagę, stosownie do wniosku rewizji nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy na podstawie art. 236 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483) oraz art. 393¹⁵ KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzekł, jak w sentencji.

=====